

נר מנחם

הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר יששכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לפרשת תולדות תשפ"ג | מאת הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה

בשורת פרוטוקול הסעודה המלכותית

כשרבקה הולכת 'לדרוש את השם' ולברר מה פשר ההתרוצצות שבין עובריה, היא מקבלת מענה מרחיק ראות וצופה פני היסטוריה: **'שני גויים בבטנך ושני לאומים ממעיך יפרדו** וכו'. את המילה שני גויים שנכתבה בכתוב חסר 'גיים' - מפרשים חכמינו כמובא ברש"י כרמז למילה 'גאים'. **נאמר לה שהם זרעם יהיו גאים!** בצורה מפורטת יותר ישנה התייחסות לרבי ואנטונינוס שלימים היו במקביל זה קיסר רומי וזה נשיא ישראל, וחיו באהבה וידידות מופלאה. אצל שניהם היתה נהוגה הקפדה על אורח חיים מכובד, והנהגת סעודות המלכות היתה מדוקדקת לפי פרוטוקול שלא השתנה בעקבות שינויי עונות, **'לא פסק מעל שולחנם לא צנון ולא חזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים'**. מה המסר המנחם בתחזית הזו? מה המעלה בגאים' ומה ההשתבחות בדקדוקי סעודותיהם של רבי ואנטונינוס?

כשמדברים על מנהיגות, לא רק בעם ישראל, תנאי יסוד הוא עקביות. היכולת לשמור על ערכים ודעות מול מצבים מאתגרים.

אצלנו אומרים על מי שאי אפשר להזיז אותו מעקרונותיו וממטרותיו – **'יש לו אופי'**! לפעמים קוראים לזה עקשנות, בתלמוד מתייחסים למידה זו כ'עזות' מלשון חוזק - ומציינים את עם ישראל כעזים שבאומות.

התפריט כסמל

נוכל בהחלט לומר שישני גאים' הכונה לבעלי כוח מנהיגות הצועדים ומציעידים את עמם בעקביות מוחלטת ללא קבלת השפעה של שינויים מזדמנים.

כשרבי ואנטונינוס קובעים שהתפריט המלכותי לא יושפע מעונות השנה, הם מתכוונים למסר סמלי. סדרי הנהגה לא משתנים, המלכות מתנהלת לפי עקרונות ושום דבר לא יזיז את ההתנהלות. זו הנהגה של 'גאים' יש להם כבוד והם גם מעוררים כבוד בעקביות שלהם. במסכת בבא בתרא מציינת הגמרא כקו אופייני להתנהלות של מלכות "מלכותא לא הדרא בה = מלכות איננה חוזרת בה" ואפשר לסמוך ש'מילה זו מילה'. כנראה שכאשר הכלל הזה מופר – זו הוכחה שהמלכות היא רק חיצונית.

תקופה רבת תהפוכות

רבי ואנטונינוס חיו בתקופה קשה ורבת תהפוכות, רבי חולל מהפכה, הוא כתב את המשנה דבר שהיווה צעד מהפכני בצורת לימוד התורה, והוא עשה זאת לנוכח המצבים המורכבים של הדור. בודאי הוא נתקל בהתנגדות לא מעטה. רבי גם נתקל בהתמודדות מול השלטון עד שהוא נמסר בידי אנטונינוס, וסבל באופן אישי יסורי גוף, אבל הוא היה עשוי ללא חת. אנטונינוס הלך אף הוא בדרך מהפכנית ללא חת, המהפכה שלו היתה להיות שותף ובעל ברית לרבי נשיא ישראל תוך הפרת המסורת של 'עשו שונא ליעקב'.

היכולת לדבוק במשימה נוכח קשיים, היא מבחן ה'אישיות' ואלף בית של מנהיגות. היא קיימת גם במנהיגים לא יהודיים כפי שמציין דבר ה' לרבקה 'שני גאים בבטנך' שמתייחס לקיסר רומי העתידי שיצר קואליציה עם רבי, הוא דבק בדרכו בלי לזגוג וזה נקרא בלשון התורה 'גאה' במובן החיובי של המילה.

סכנת ההתמכרות

העקביות היא אכן מידה מעולה לכל אדם באשר הוא, והיא חשובה עוד יותר למנהיג, אבל צריך להזהר מהתמכרות למידה הזו...

לפעמים האדם כל כך מתמכר למותג הזה, שהוא הולך 'עם ראש בקיר' ולא מסוגל לשנות עמדה גם כשצריך, לא מסוגל להתפשר גם כשזה הדבר הנכון, כי הרי 'מילה שלו זו מילה' ואותו שום דבר לא מזיז.

בשבוע האחרון אפשר היה לראות זאת אצל פוליטיקאים ובהזדמנויות אחרות ניתן לזהות זאת אצל אנשים מן השורה שהתמכרו לזהות הזו שהם בחרו בה.

יעקב אבינו הדוגמה האמיתית

יעקב מוגדר כאיש האמת 'תתן אמת ליעקב' ובכל זאת חלק מהמשימות שהשגחה העליונה הועידה לו ואותן היא העמידה בתורה המלמדת אורחות חיים – היו כרוכות בסטיה לכאורה מהאמת. אם ביחסיו עם עשיו או בניהול המציאות המורכבת בבית לבן.

מעבר לצורך לזהות את המקרה בו האמת העמוקה של החיים מחייבת לסטות מהאמת השטחית, יש צורך ביכולת של איש אמת לסטות מהקו שלו, וזה חלק ממה שעלינו לדבוק במידת יעקב אבינו בחיר האבות.

כאן אנחנו רואים את המודל הנכון, לא להתמכר למודל מסויים ולמותג שבו זיהית את עצמך אלא לבחון את הדברים מחדש בשעת צורך, ומאידך להיות עקשן ודבק בעמדתך גם לנוכח קשיים.

גת life ופירות טובות

לתגובות: פקס 039601961 nhrh999@gmail.com

ישיבת מאור יצחק מושב חמד